F. L. VĚK.

Obraz z dob našeho národního probuzení.

NAPSAL ALOIS JIRÁSEK.

Namnoze o hudbě, ale též o disharmoniích.

Tou dobou byl F. Věk už druhý rok ve filosofii.

Peníze, které otec jeho získal prodejem knih ze zabavené bibliotheky benediktinské a které na radu Věkové uschoval, přišly mladému studentovi velice vhod. Jimi stalo se, že se mohl první rok v Praze uchytit, jimi však se také stalo, že František první čas pozapomenul na hlavní svůj účel, pro který se dal na vysoké učení připsati. Student, jenž byl v klášteře vždy nejpilnější, jenž poslední dobou studoval s vyznamenáním a ze všech předmětů měl eminenter, jenž posledního roku na gymnasiu byl praemio donatus, a to první, počal a to hned ze začátku kollej nějak pomíjet a ne zrovna horlivě navštěvovati. Vina toho byla svoboda, ve které on, dosud klášterským řádem co nejpřísněji vázaný, se ocitl. A náhle se v té svobodě ocitl. Měla tolik svůdného a mohl skrze ni dojíti věcí a požitků, po kterých vždycky tak toužil.

To byla hudba především a též jediné. Ta jen byla toho příčinou, že svobody své nadužíval. Lásku k zpěvu a k hudbě přinesl si z domova. Matka a ještě více kmotr, ctný regens chori Havránek, mu ji vštípili; v klášteře pak ji utvrdili a šlechtili, jakož i znamenitý pozaunista Strádecký. Jako choralista nezpíval Věk jen na kůru svého kláštera, ale dostal se časem také "na výpomoc" na kůr některého jiného kostela, nejčastěji františkánského u Panny Marie Sněžné. Tam ho poznal regens chori téhož kostela Václav Praupner. Ten byl na kůru jako generál před vojskem, přísný a neslevil ani noty. Proto choralistu od benediktinů tuze těšilo, že ten, před nímž měli i staří a kosáci strach, byl s ním spokojen, a nejednou i na rameno poklepal.

Na kůrech mluvilo se často o skladatelích a znamenitých hudebnících. Tenkráte byl v Čechách každý kantor vesnický dobrý muzikant. Znamenitých pak tenkráte žilo v Praze jako máku. Mladý choralista slýchal od svých kollegů o té a té mši, kterou tam a tam provedli nebo provedou, o tom a onom skladateli, a jako myška skrčen, kdesi za pultem naslouchal, když staří muzikanti si vypravovali o té neb oné skladbě nové, když vyslovovali s úctou a ano s obdivem jména Seegert, Koželuh, Mašek, Kuchař, Dušek, z nichž nejednoho znal už z některé jeho skladby. Už v klášteře bylo jeho touhou, aby je také osobně poznal a slyšel. Slavného Seegerta, o němž nejčastěji slýchal, na své oči nespatřil. Když o něm poprvé slyšel, bylo to druhého roku jeho pobytu v klášteře, valně si toho povšiml a nechápal zármutku, s jakým jejich pater regens chori povídal: "Starý Seegert umřel."

Ale jak si pak František na něj vzpomněl, když u sv. Jindřicha maje oči slzami zality naslouchal varhanám, na něž hrál regens chori Jan Kuchař.

"To je druhý Seegert," řekl starý houslista také všechen dojat. Strádecký, jenž vedle stál, živě pokynul hlavou a zkrátka odvětil:

"Je, ale přece to není Seegert."

Tak rostla mladého choralisty láska k hudbě. Každé volné chvíle v klášteře užil houf ke čtení knih nebo ku přepisování not a ke hraní. Poslední rok si již nejednou vyprosil, aby směl v neděli, když čas z kláštera, a to do některého kostela, aby tam poslechl novou mši nebo nešpory. Nejčastěji zabíhal k františkánům a jednou také až k sv. Vítu na Hradčany, kdež je slavné mši tak dlouho před kostelem čekal, až zbleska uviděl slavného kontrapunktistu a skladatele, šratovitského ředitele kůru Jana Koželuha.

V mladé hlavě choralistově počaly pak podstě divné sny a tužby. Zdálo se mu nejvyšším klasem, kdyby tak jednou stál se sám regens chori v některém Pražském kostele, nebo kdyby se dostal za kapelníka do některého ze šlechtických divadel, jako měli hrabata Pachta a Nostic. Zvláště mnoho se na Roudnici vyptával, kde na zámku knížete z Lobkovic provozovali řádně a krásně i veliké opery.

A což mladým choralistou trhlo, když jednou, jak šel Pražskými ulicemi s kamarády procházkou, jeden z nich ho náhle za rukáv škubl a chvatně ho upozorňoval na kočár, jenž právě dojížděl k paláci Kinských.

"Podívej se, podívej!" volal kamarád.

František viděl sličnou, asi třicítiletou dámu, krásně oděnou, stepilou, elegantní, v napudrovaném, vysokém účesu, a vedle ní mužíka v bílé vlásence s copem. Před palácem kočár zastavil, sluha otevřel dvířka vozu, a mužík pozdraviv dámu, odešel do paláce, nápadně kulhaje. Dáma pak odjela. Choralisté byli dosti blízko a dobře všecko viděli.

"To je Dušek," řekl Františkovi starší jeho druh, rodilý Pražan.

"To je Dušek?!" divil se František, jenž dle jména znal nejlepšího v Praze tehda virtuosa na klavír.

"To je on, ten kulhavý mužíček, a ona, to je paní Dušková. Krásně zpívá. Teď jede na procházku v kočáře hraběte Clama, a muž jde učit komtessy Kinské na klavír a vydělávat dukáty."

"Dukáty?!"

"Za každou hodinu dva."

František trnul a nevěřil ani svému sluchu. To všecko ho značně vzrušilo a domů se vrátiv, pořád ještě na to myslil, jak viděl ten krásný kočár, krásnou dámu, jak Duškovi lokaj knížecí uctivě otvíral dvířka, jak Dušek kráčel do paláce. A takové má samé hodiny! Ó, by také on mohl k němu, by se u něho přicvičil a na klavíru zdokonalil! Tou dobou nezdálo se mu nic krásnějšího na světě nežli život muzikantský; a zdálo se mu pak teprve, když vyšed z kláštera, stal se samostatným, když mohl po chuti a kdykoliv oddati se hudbě, zajíti si do toho neb onoho kostela i do společností hudebnických, když vypomáhal na tom i na onom kůře, když se seznamoval s hudebníky a zpěváky. A což, když poprvé vstoupil do Nosticova divadla, když po prvé uslyšel italskou operu! Byla to Cimarosova: "Italiana in Londre." Byl jako opojen, neboť ještě nikde neviděl tak upraveného divadla a takové výpravy.

Sgr. Ponziani, výtečný basista, mlle. Teresa Saporiti přivedli ho nejvíce u vytržení, tak že je dlouho slyšel a dlouho té noci nemohl usnouti.

Pak si tam častěji zašel a mnohdy byl bez večeře, jen aby ušetřil na vstupné, a to vždy, kdy byli na ceduli: Cimarosa, Zanetti, Fischietti nebo Salieri, jejichž opery hráli nejvíce. Dramata mladého filosofa tak netáhla, a pak neměl ani tolik peněz, aby tak často mohl choditi do divadla.

Tenkráte to bylo, když maje již z kláštera důkladné základy hudebního vzdělání, o jeho zdokonalení nejvíce se snažil. A tenkráte také počaly mu zníti mladou duší zvuky, kterých, jak myslil, ještě neslyšel, které se v něm probouzely jako pěkné sny a které plnily jeho mysl, nutily ho, aby vyjádřil.

A tu psalo brkové péro notové hlavičky, ne dle předlohy nějakého mistra opisujíc, ale jak povznesená mysl mladíkova diktovala. František Věk odvážil se mezi skladately. Ovšem, je tajně, aby nikdo nezvěděl, jen pro vlastní rozkoš, z počátku ostýchavě, čím dále však tím odvážněji.

Menuet, granátnický pochod, nějaké nocturno, to byly první krůčky. Po op. 1. bylo op. 2. i 3.; pak těch čísel byla již hezká kupka.

Ale v zimě takoto r. 1787. a to v noci ze dne 19. na 20. den měsíce ledna hrozilo jim veliké nebezpečenství. Byly by zničeny bývaly, a to plamenem. Než pro štěstí jejich skladatel přišel domů dosti pozdě, kdy v kamnech jeho chudičké světničky byla jen čirá tma a notný tah, neboť venku zuřila sněhová vánice. A tak mladý komponista F. Věk chytil svazek svých skladeb, a mrštil jím o zem, někam do kouta, ve kterémž nehodném místě jeho sny a myšlénky hudební odpočívaly bez milosrdenství až do rána.

Zatím jejich autor přecházel dlouho světničkou, maje hlavu sklopenu; pak usedl na lože a opět hleděl strnule před se v myšlenkách. Když posléze ulehl a zahrabal se do peřin, ještě nemohl usnouti.

Mozart, Volfgang Amadeus, mu nedal spáti. Pořád ho slyšel i viděl a byl jist, že do smrti nezapomene těch chvil, kdy Mozart na konec hudební akademie, pořádané dotčeného večera v divadle, sedl ke klavíru a jal se přednášti své fantasie těch nesmírných, nebeských harmonií! Všechny v divadle uvedl u vytržení i skladbou i hrou. Jakou bouří pochvaly otřáslo se všechno divadlo, když skončil! Bouře ta se neutišila, až když veliký ten muž nevelké, složité postavy vložil své bílé, drobné ruce opět na klavesy, a vypukla na novo, když nechtěl podruhé vstáti. I poslechl opět, záře spokojeností, a zahrál po třetí. Divadlem zavládlo ticho takové, že by i špendlík upuštěný bylo slyšeti. Věk nahoře na gallerii všechen zardělý, nesmírně vzrušený sotva dýchal. Ale škubl sebou bezděky a zachmuřil se, když hrobovým tichem tím ozval se pojednou ze přízemí rušivý výkřik: "Z Figara!"

A pak! Mistr poslechl i na tento hlas, nebo hned zabočil do motivu nejoblíbenější tehda arie z Figara: "Non piu andrai" — a hrál arii, pak variaci první, druhou, třetí a dál a dále jinou a opět jinou, jednu krásnější a zajímavější nežli druhou, a všechny přeumělé, a všechny z patra. Ó, toho božského umění! Té čarodějné jeho síly a moci!

Dvanáctá variace dozvučela. Božský mistr se klonil, divadlo bouřilo, jásalo, vše tleskalo, šátky mávaly; a v nejkrásnější bouři té mladý filosof na galerii statečně účinkoval i hlasem svým i dlaněmi. Ale největší nadšení, ano vytržení zářilo jeho tváří, jeho očima.

Než pak, když přišel do své studené světničky, když, rozžehnuv lojovou svíčku ve dřevěném svícnu, spatřil na stolku svazek svých skladeb, zmocnila se ho veliká hořkost a tíseň, a tu udělal, jak už vypravováno.

Ráno sice rukopis svůj sebral: v kamnech ho nezničil, ale hodil ho do truhličky. Od toho večera uplynulo mnoho, mnoho neděl, nežli se opět chopil péra. Za to sháněl se a pachtil po skladbách Mozartových a po něm samém. Pásl po něm, jen aby ho mohl z blízka spatřiti. Podařilo se mu několikráte, a zvláště šťasten byl tohoto podzimu, kdy Mozart zavítal do Prahy po druhé. Tu ho spatřil zcela na blízku i slyšel, a to, jak u Butteanových vypravoval, v kavárně u Šturmů, kam slavný mistr z nedalekého bytu svého na Uhelném trhu ob čas přišel si zahrát na kulečníku. —

Tenkráte mladý Věk žil dobu samých zápasů. Tohoto roku již neměl žádné výpomoci ze zisku na prodaných knihách jako roku prvního; otec pak nemohl mu mnoho poskytnouti. Filosof skoro ničeho z domova nedostával, a to proto, že poslední dobou provdal otec dvě staré sestry Františkovy, že utrpěl také ztrátu v obchodu, jenž nad to valně nešel.

Věkovi trnula, co si ten hoch v Praze počne, ale tvrdíli otec mluvil: "Ať se hrabe sám. Lečemu se naučil, může si přivydělat." Také to tak bylo.

František vypomáhal na kůrech a měl také hodinu v jedné kupecké rodině. Ale všecko to nevynášelo tolik, aby časem mu nebylo zápasiti s nedostatkem. A pak sám s sebou zápasil: Čím bude? Naň studujíc tázal se někdy v duchu. Otec by ho měl rád knězem. Než na to nemůl sám ani pomyšlení. Jemu jen na mysli tanul život kudelníčký. Dušek také studoval a nechal toho. A jak se má! Mistr Praupner byl už třetí rok v theologii, když, pustiv vědu, chytil se houslí a místo v bibli vzdělával se v generálním basu. A jak je vážený, a jak se mu dobře vede!

Ale on ani Dušek jistě neměli takového otce! Krev se zrovna mladému hudebníku zarážela, když si pomyslil na tatínka, jak by na něj asi vzhlédl, až by uslyšel, co synáček hodlá a zamýšlí. A maminka! Ó, ta by snad nebránila, ale co by zkoušela i k vůli němu i od otce samého.

Po takových chvílích vnitřního zápasu počal mladý Věk obyčejně pilněji choditi do Klementina čerpat také z pramene věd a tu se pak snažil dost, aby dohonil, co zanedbal prvního roku filosofie a literatury německé; a na klassickou učil se také jinak nazírati, nežli dosud.

Za to však probudily se mu také nové rozpory a zápasy. Skepsis se mu uhostila v duši a působila veškerou svou hlodavou silou. Než neoddal se jí z plna a nepodlehl jí. Vychování domácí, zvláště však pobyt v klášteře zasadily příliš hluboko kořeny víry křesťanské. Za to názory matčiny o helvetech, styk se starým Žalmanem a čítání knih zapověděných, jakož teď na filosofii spisů moderních, přednášky, zvláště professora Meissnera, jenž výmluvně hlásal idee snášenlivosti náboženské a volnosti přesvědčení, jakož i zjevně dával na jevo nechuť vůči jezovitům, obcování s kollegy myšlénkami takovými nadšenými, to vše způsobilo, že se nestal nesnášenlivým u víře a že z ní mnoho upouštěl. Deismus zápolil v duši jeho s křesťanstvím; ale boj ten nebyl dobojován. Časem se tišil, časem propukával tím živěji, a deismus vítězil. Než mladý filosof neodvážil se přece k posledním důslednostem, aby dle nich své přesvědčení ustálil. Váhal, odkládal, znovu zápasil a — neustálil se. Nemoha dojíti jistoty a klidu, unaven bojem duševním obracel se obyčejně k své nejmilejší hudbě. Pro ni a pro nové spisy literatury německé i klassické pozapomněl také na svého Komenského a ostatní knihy z oddělení kdysi zapověděného. Ale ony přece dobře působily, jakož i vychování v domě otcovském ryze české i pohrdání německého učitele; nezapomněl mladý Věk svého původu českého a neměnil se takořka nevěda jako veliká většina jeho kollegů, v nichž gymnasium, zvláště pak studium německé literatury a schoengeistství na filosofii nedaly vzplanouti ani jiskře národního vědomí; to obětovali nevědomky tomu vábivému schoengeistství, v němž je opanoval německý duch a pak i německé cítění. Sice slýchali Kaspara Rojka a zvláště exjezovity Cornovy nadšené výklady o české minulosti. Než oba profesoři mluvili o ní jako o něčem nadobro zašlém a mrtvém, co nemá žádného pokračování ve přítomnosti a také žádné budoucnosti. Většina, i také Němci, naučili se tak míti českou vlast a její minulost u vážnosti, ano i v lásce. Než zatoužil po tom, aby bylo, jak bývalo, na to nikdo ani ve snách nepomyslil.

Věk řekl Thamovi, že zná Vydru. Znal, ale málo, neboť mathematika nejméně lákala mladého, uměnlu opojeného studenta. Že z počátku u Vydry mnoho zanedbal, nestala se mu přísná tato věda nikterak lákavější. Zanedbal se v ní znamenitě a vzpomněl-li na professora Vydru, ozvalo se mu svědomí nejhlasitěji.

K tomu všemu neklidu a rozruchu přibylo mysli jeho nové vzrušení. Až do této doby nepřišel nikdy do společnosti dámské. A tu, když v neděli stál u svého pultu na kůře u Panny Marie Sněžné, přistoupil k němu pojednou regens chori Praupner a řekl, nechtěl-li by hodinu. Věk, nemaje nazbyt, s radostí přisvědčil.

"No, no, tuze se netěšte!" Praupner na to, vida radost studentovu. "Mnoho modu tam nebude. Říkal mi Butteau, je u Bondinia, v kanceláři, nevěděl-li bych, kdo by učil jeho dcerku na housle. Chcete-li, jděte tam třeba hned, ještě dnes. Žádal mne, abych na zapomněl a brzo mu někoho poslal."

Věk přisvědčil, že půjde, a to byl všechen jeho rozhovor s Praupnerem o této věci. Než způsobil mu dosti starosti. Jméno Butteau mu nebylo neznámo. Mlle. Lotty Butteauovu znal z divadla. Ostýchal se mezi dámy a zvláště divadelní; obával se také toho, že má učiti dívku, zajisté sestru té herečky. I odvážil se tam a vrátil se pak valně vzrušen.

Pokračování.

Zdarma všem trpícím mužům, ženám a dívkám.

Obdržíte na zkoušky lék zdarma na několik dnů.

Žádný patentní lék.

Wheelerovo Bylinné thé je slitel jater, ledvin a krvočistitel.

Muži, ženy, dívky a starouškové.

Často nevíte, co Vás více bolí, a tu náš lék dá úlevu a zdraví. Pište ještě dnes!

Jest to čistý přírodní lék a poskytne úlevy při **zácpě, závratě, kyselosti v žaludku,** žlučnatosti, **obtížném trávení, jaterních obtížích, bolestech hlavy, červech, bolesti v zádech, nezáživnosti, melancholii, kašli,** nastuzení, bolavém hrdle, **zlaté žíle, revmatismu, neuralgii, dně,** bolesti v boku, **bolesti v kříži,** rozčilenosti, **zamdlenosti, ztrátě chuti k jídlu,** ospalosti, žloutence, **pupencích, vyrážce, tenemnici, svrabu,** vodnatelnosti, **srdeční vadě,** boulích, **nádorech,** lišejích, **zastaralých bolestech** a všech nepořádcích krve a ledvin. — **Chuti jest velice příjemné.**

V případě nevolné stolice, nejsou pociťovány **špatné výsledky, ani bolestný, odporný pocit** jako při užívání jiných prostředků. Jest to prostředek, dodávající chuti, **svěžesti a síly celé soustavě, v** jakémkoliv stáří a nemoci. **Každá bylina v něm koná svou zvláštní povinnost v těle.**

Máme též zaručené léčení pro KATAR. Trpící, slabé, unavené, předčasně sestárlé **matky a ženy,** slabé a bledé **dívky: Máme zvláštní léčení** pro všechny bolestné, choulostivé nemoce **žen a dívek** v jakémkoliv případě a stáří. **Neodkládejte s léčením až bude pozdě.** Zachraňte Vaše zdraví. Jsme vždy trpícím mužům, ženám a dívkám k službám. Na tisíce krajanů užívalo a užívá naše léky k úplné spokojenosti a kdo jednou naše léčení zkusil, **sám ho z vlastního přesvědčení** dále odporučuje trpícím. Popište s důvěrou svou nemoc a pošleme Vám obratem pošty poradu a lék zdarma na několik dní na **zkoušku** a knížečky o nemocech. **Nepoušlejte peněz! Zkouška Vás přesvědčí. Račte psát anglicky neb česky. Adresa:**

MARIE VOTÝPKA, c. of 9x2ltrf

Theopholine Remedy Co., Dept. 10, So. Bend, Ind.

Severovy Pilulky pro játra

měly by býti v každé domácí lékárničce. Když je budete míti po ruce rychle napravíte jimi nepořádky jater, které se ohlašují zácpou, závratí, bolením hlavy, žlutým zbarvením obličeje, nevolností a odporným dechem. Jsou lahodné, nepůsobí svírání ve střevech a mají vždy žádoucí účinek. Proto došly takové obliby, neboť je každý doporučuje svým známým. Na prodej v lékárnách. Cena 25c. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia.

Nejdrahocennějším pokladem

lidské bytosti jest zajisté

DOBRÝ ZRAK

Pozorujete-li, že vaše oči se kalí a váš zrak že slábne, neodkládejte a nechte svůj zrak prozkoumati u zkušeného optika. Nejlepší zárukou o úplném uspokojení při přispůsobení brejlí jest vyjádření na stovky krajanů, kteří v oboru tom pomoci hledali. Graduoval jsem jednu z nejlepších škol a mimo to mám státní povolení.

A. CECHA, český optik a zlatník,
1248 jižní 13. ul., Omaha, Neb.

HOSTINEC A RESTAURANT
v Metzově Síni,
1245-1247 So. 13th St. Omaha
vlastní nyní

Bratří Divišové

Metzův ležák stále na čepu. Výborná vína, koňalky a imp. likéry vždy na skladě.

Pravá česká kuchyň. Čistě a chutně připravená jídla každý čas. Pro hosty z venkova čisté pokoje.

Ct. spolkům za mírné podmínky pronajímáme sál, jakož i místnost spolkovou. 31xtr

Zde Vaše příležitost!

$1 absolutně postačí všem pacientům, aby si, vykážou-li se touto oznámkou do 30 dnů, dali udělati v úřadovnách našich práci v ceně do $5.00.

Za svoji práci v každém ohledu ručíme. Naše methoda je nejmodernější, jaká vůbec jen známa je nynějšímu zubolékařství. Naše ceny jsou nejnižší v celé Omaze. Věnujme největší péči sterilisaci svých nástrojů.

Užíváme pouze nejlepšího materiálu při vší své práci.

Zcela nic se neplatí za prohlídku.

Nejlepším důkazem toho, že Vás chceme uspokojiti, je to, že Vám dáme zpět peníze, nebudete-li spokojeni.

GATE CITY DENTAL ROOMS

(Omažská nejkrásnější a nejzdravotnější zubolékařská úřadovna. Nároží 14. a Farnam ul. nad prodejnou lístků U. P. dráhy.)

Úřední hodiny:
8 A. M. — 8 P. M.
V neděli: 9. A. M. — 1 P. M.

Telefony:
Úřadovna: D. 3413—Ind. A 3944
Obydlí: Red 7908

DR. MILTON MACH, ředitel.

DR. JAMES W. NOVÁK
český rotní lékař

Continental Block — 15. a Douglas st. Pokoj Čís. 4 v roku nad Sang Clothing Co. — Office Phone: Douglas 1417. — Residence, 918 Willow St.; Phone Douglas 6019. — Krajané z venkova, kteří nejsou s domácí péčí spokojeni, užijí dobře, když při návštěvě lékaře, nejdou k Dra Novákovi, jenž se velkou péčí a zkušeností svému lékařství věnuje. 5x2